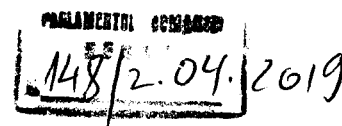




PRIM MINISTRU



romania2019.eu  
Președinția României la Consiliul Uniunii Europene



**Domnule președinte,**

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

## **PUNCT DE VEDERE**

referitor la *propunerea legislativă pentru implementarea subpunctului 1 al punctului III din Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918*, inițiată de domnul deputat UDMR Kelemen Hunor și un grup de parlamentari UDMR (Plx. 732/2018).

### **I. Principalele reglementări**

---

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare transpunerea în legislație a prevederilor privind popoarele conlocuitoare (minoritățile naționale istorice) din *Rezoluția de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918*, preconizându-se că, la intrarea în vigoare a legii, "*fiecare popor conlocuitor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc*".

## II. Observații

1. Prin *Rezoluția Adunării Naționale de la Alba Iulia* a fost exprimată dorința unirii Transilvaniei cu România, reprezentând, în termeni juridici contemporani, actul de autodeterminare al Transilvaniei în raport cu Imperiul Austro-ungar și de includere în componența statului român. Acest gest de voință a fost recunoscut în plan internațional și confirmat din perspectivă juridică prin *Tratatul de pace de la Trianon* (4 iunie 1920). Astfel, *Rezoluția Adunării Naționale* nu reprezintă un document juridic și nu conține obligații de natură juridică.

În baza *Rezoluției* și a actelor normative subsecvente prin care Regatul României a "*ratificat*" unirea Transilvaniei cu România, Transilvania a fost integrată în sistemul politico-administrativ al statului român.

Din perspectiva minorităților naționale, elementele din *Rezoluția de la Alba Iulia* vizând drepturile acordate "*popoarelor conlocuitoare*" se traduc în drepturile identitare a căror protejare și promovare a fost reglementată în plan intern – într-o primă etapă, prin *Legea nr. 86/06.02.1945 privind statutul naționalităților minoritare*, iar, în prezent, prin reglementările diverse în materie, în baza angajamentelor internaționale asumate de România. Se impune a se nota faptul că noțiunea de "*popor conlocuitor*", folosită la momentul 1918, a dobândit semnificația juridică a conceptului de "*minoritate națională*", uzitat, în prezent, în planul dreptului internațional și al relațiilor internaționale.

Drepturile pe care România le acordă în prezent persoanelor aparținând minorităților naționale de pe teritoriul său și consacrate în plan legislativ vizează tocmai asigurarea dreptului fiecărui individ aparținând unei minorități naționale la identitate etnică, lingvistică, culturală, religioasă. În mod concret, România protejează dreptul fiecărui individ care își declară în mod liber apartenența la oricare dintre cele 20 de minorități naționale din România de a folosi limba maternă în relația cu autoritățile administrative și în justiție, de a învăța limba maternă, de a primi educație în limba maternă (la toate nivelurile de învățământ), de a avea serviciu religios în limba maternă, de a avea acces la media în limba maternă, de a participa la viața publică și în procesul de luare a deciziilor în chestiuni de relevanță pentru societate în ansamblul său.

România nu recunoaște natura colectivă a acestor drepturi, considerând că acestea sunt, pe fond, drepturi fundamentale – astfel cum sunt consacrate și în planul dreptului internațional – inerente fiecărui individ în parte, măsurile luate pentru protejarea identității specifice a unei persoane aparținând unei minorități naționale având drept scop asigurarea exercițiului nediscriminatoriu și deplin al drepturilor politice, economice, sociale, culturale ale persoanei respective.

Nicio normă de drept internațional nu reglementează necesitatea asigurării exercițiului acestor drepturi prin aranjamente de tip politico-administrativ sau teritorial definite pe criteriul etnic (prin enclavizare). Cel mai recent, acest lucru a fost susținut în cuprinsul *Opinieii Comisiei de la Veneția privind proiectul de lege privind statutul etno-cultural al Raionului Tărăclia*, în sensul în care nu există vreun drept la aranjamente teritoriale de orice fel pentru minoritățile naționale, dedus din dreptul internațional. Dimpotrivă, dreptul internațional pune accentul pe necesitatea integrării acestor persoane în societățile în care trăiesc concomitent cu exercitarea dreptului la identitate (o confirmare suplimentară a dimensiunii individuale a acestor drepturi consacrată în plan internațional). Or, evident, aceste obiective nu pot fi atinse prin aranjamente care conduc la segregare pe criteriul etnic.

Normele relevante de drept internațional în domeniul protecției drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale stabilesc, ca singură îngrădire a dreptului statelor de a-și stabili propria reformă administrativ-teritorială, obligația de a nu adopta măsuri care ar fi îndreptate în mod intenționat împotriva unei minorități naționale, urmărind, nemijlocit, alterarea proporției etnice în zonele locuite în mod tradițional de acestea și afectând, în consecință, drepturile și libertățile persoanelor aparținând minorității naționale respective. Astfel, statele au deplină libertate de a decide cu privire la configurația administrativ-teritorială în funcție de criteriul eficienței și principiul aducerii deciziei cât mai aproape de cetățean.

2. *Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale*, încheiată la Strasbourg la 1 februarie 1995, adoptată sub egida Consiliului European, ratificată de România prin *Legea nr. 33/1995*, prevede la art. 1 că "*Protecția minorităților naționale și a drepturilor și libertăților persoanelor aparținând acestora face parte integrantă din protecția internațională a drepturilor omului și, ca atare, constituie domeniul de cooperare internațională*".

În comentariul la art. 1 din Convenție, cuprins în *Raportul explicativ asupra Convenției-cadru* – pct. 31 – adoptat odată cu textul acesteia, este justificată diferența de formulare, în sensul că "*nu se are în vedere recunoașterea de drepturi colective minorităților naționale*".

Menționăm, de asemenea, că nici alte documente internaționale în materie nu se referă, *in terminis*, la drepturile minorităților naționale, ci la drepturile și libertățile persoanelor aparținând acestor minorități. În acest sens, se impune a fi invocat art. 27 din *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*.

*Constituția României, republicată*, ca, de altfel, majoritatea legilor fundamentale din alte sisteme juridice, preia această viziune, art. 6 alin. (1) făcând referire la "*persoanele aparținând minorităților naționale*"<sup>1</sup>.

După cum s-a arătat în literatura juridică de specialitate, "*Opinia generală a doctrinei, ca și cea a Comitetului Drepturilor Omului, este că protecția minorităților naționale vizează drepturile indivizilor aparținând minorităților și nu drepturi colective, separându-se astfel de noțiunea de autodeterminare, a cărei aplicabilitate se referă la popoare ca subiecte colective ale dreptului internațional.*"<sup>2</sup>

Or, din analiza soluțiilor legislative preconizate rezultă (expres sau implicit) că fizionomia întregului proiect este articulată în jurul recunoașterii și garantării anumitor drepturi însuși minorităților naționale, iar nu doar persoanelor aparținând acestor minorități.

Astfel, apreciem că inițiativa legislativă, în ansamblul său, excedează cadrului internațional în domeniu (mai sus evocat), precum și dispozițiilor univoce ale art. 6 alin. (1) din *Constituție*.

3. Soluția legislativă propusă la **art. 1 alin. (2)** din inițiativa legislativă ar fi trebuit raportată la dispozițiile art. 13 din *Constituție*, conform cărora "*În România, limba oficială este limba română*". Caracterul oficial al unei limbi este dat de obligativitatea utilizării acelei limbi în raporturile cetățenilor cu autoritățile statului.

În ceea ce privește limba oficială de desfășurare a proceselor, trebuie semnalat faptul că, potrivit art. 128 alin. (1) din *Constituție*, "*Procedura judiciară se desfășoară în limba română*", aceste prevederi constituționale fiind dezvoltate la nivel infra-constituțional de art. 18 din *Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare*<sup>3</sup>, și art. 12 din *Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare*<sup>4</sup>. Așadar, din această perspectivă, **art. 1 alin. (2)** din

---

<sup>1</sup> ARTICOLUL 6

"(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase."

<sup>2</sup> A se vedea B. Selejan-Guțan în "Constituția României. Comentariu pe articole" de I. Muraru, E.S. Tănăsescu (coord.), Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 69.

<sup>3</sup> ART. 18

"Limba desfășurării procesului

(1) Procesul civil se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii.

(3) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin traducător autorizat, dacă legea nu prevede altfel.

(4) Cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română."

<sup>4</sup> ART. 12

"Limba oficială și dreptul la interpret

inițiativa legislativă prezintă premisele unor vicii de neconstituționalitate raportat la dispozițiile art. 13 și ale art. 128 alin.(1) din *Legea fundamentală*.

Legiuitorul constituuant român a fost, însă, preocupat să asigure cetățenilor români aparținând minorităților naționale egalitate de șanse în cadrul procedurilor judiciare, garantându-le acestora dreptul de a se exprima în limba maternă în fața instanțelor de judecată – art. 128 alin. (2) din *Constituție*. Legea organică în materie la care textul face trimitere, respectiv *Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, stabilește condițiile în care poate fi exercitat dreptul la exprimare în limba maternă în fața instanțelor de judecată. Astfel, potrivit art. 14 alin. (3) din această lege, *”în cazul în care una sau mai multe părți solicită să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure, în mod gratuit, folosirea unui interpret sau traducător autorizat”*. De asemenea, conform alin. (4) al aceluiași articol, *”În situația în care toate părțile solicită sau sunt de acord să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure exercitarea acestui drept, precum și buna administrare a justiției, cu respectarea principiilor contradictorialității, oralității și publicității”*.

În ceea ce privește dreptul de a se instrui în limba maternă, semnalăm faptul că, potrivit art. 32 alin. (3) din *Constituție*, *”Dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limbă sunt garantate”*. Modalitățile de exercitare a acestor drepturi sunt reglementate de *Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare*, Secțiunea a 12-a din cadrul Titlului II, Capitolul II din lege fiind dedicată învățământului pentru persoanele aparținând minorităților naționale.

Asupra problematicii învățământului pentru persoanele aparținând minorităților naționale, în reglementarea *Legii nr. 1/2011*, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin *Decizia nr. 2/2011*<sup>5</sup>, concluzia tranșantă care se desprinde din considerentele acestei decizii fiind în sensul că prevederile *Legii educației naționale* dau expresie preocupării legiuitorului român de a respecta dreptul la

---

(1) *Limba oficială în procesul penal este limba română.*

(2) *Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.*

(3) *Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei.*

(4) *În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.”*

<sup>5</sup> *referitoare la obiecția de neconstituționalitate privind Legea educației naționale, în ansamblul său, precum și, în special, art. 45 alin. (5), (6), (7) și (9), art. 46 alin. (2), art. 121, art. 125 alin. (1) lit. a), b) și c), art. 125 alin. (2), art. 128 alin. (5), art. 132 alin. (5), art. 212 alin. (3), art. 215 alin. (1), (3) și (4), precum și art. 361 alin. (2) din lege.*

identitate al minorităților naționale, consacrat de art. 6 din *Constituție*, în acord cu dispozițiile instrumentelor juridice internaționale în materie.

Așadar, din perspectiva dreptului la instruire în limba maternă sunt reglementate deja suficiente garanții în sistemul român de drept, prevederile din cuprinsul propunerii referitoare la acest aspect fiind lipsite de interes, creând un paralelism legislativ interzis de dispozițiile *Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*.

Caracterul oficial al limbii române trebuie interpretat în strânsă legătură și cu dispozițiile constituționale ale art. 120 alin. (2) din *Constituție*, potrivit cărora *"În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale au o pondere semnificativă se asigură folosirea limbii minorității naționale respective în scris și oral în relațiile cu autoritățile administrației publice locale și cu serviciile publice deconcentrate, în condițiile prevăzute de legea organică"*. Prin urmare, la nivelul autorităților administrației publice locale, alături de limba română, poate fi utilizată și altă limbă a minorităților naționale ce au o pondere semnificativă.

*Legea administrației publice locale nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, prevede, cu caracter general, la art.19, că *"În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând minorităților naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, autoritățile administrației publice locale, instituțiile publice aflate în subordinea acestora, precum și serviciile publice deconcentrate asigură folosirea, în raporturile cu aceștia, și a limbii materne, în conformitate cu prevederile Constituției, ale prezentei legi și ale tratatelor internaționale la care România este parte"*.

4. În ceea ce privește prevederile propuse la art. 3 al inițiativei legislative, considerăm că era necesară coroborarea acestora cu prevederile *Legii nr.115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali*.

5. Referitor la propunerile formulate la art. 4 al inițiativei legislative, atragem atenția asupra faptului că, în prezent, cadrul juridic general pentru organizarea și desfășurarea alegerilor membrilor din România în Parlamentul European este reglementat prin *Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, republicată, cu modificările ulterioare*.

6. Cu privire la art. 5 și art. 6 din inițiativa legislativă, considerăm că acestea prezintă premisele unor vicii de neconstituționalitate din perspectiva dispozițiilor art. 16 din *Constituție*. Măsurile preconizate, respectiv angajarea cu prioritate, în cadrul instanțelor de judecată și al parchetelor de pe lângă acestea, precum și la nivelul ministerelor și al serviciilor publice deconcentrate, a persoanelor aparținând "*minorităților istorice*", creează, în opinia noastră, premisele unui tratament juridic diferențiat sub forma unui privilegiu în favoarea persoanelor aparținând respectivelor minorități istorice. Or, Curtea Constituțională a statuat, în jurisprudența sa, că principiul egalității în fața legii, consacrat prin art. 16 din *Constituție*, presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite<sup>6</sup>. Mai mult, conform jurisprudenței constante a Curții Constituționale, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional<sup>7</sup>.

Totodată, referitor la art. 5 ce privește efectuarea de angajări cu prioritate din cadrul persoanelor care aparțin minorităților naționale istorice în cadrul instanțelor de judecată și al parchetelor de pe lângă acestea, subliniem faptul că în cadrul acestora funcționează personal cu statut special – magistrați și personal auxiliar de specialitate și conex.

Exercitarea profesiei de magistrat – judecător sau procuror – implică, în mod obligatoriu, formarea judiciară specială, ce reprezintă un tip de pregătire complementară educației juridice și are loc în cadrul Institutului Național al Magistraturii. Activitatea de formare se derulează conform prevederilor Regulamentului Institutului Național al Magistraturii, aprobat prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, care stabilește, anual, numărul de locuri de auditori de justiție raportat la necesitățile sistemului de justiție.

În cadrul instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, alături de magistrați funcționează personalul auxiliar de specialitate și conex, personalul contractual și funcționarii publici. Fiecare dintre aceste categorii urmează o pregătire academică și profesională specială și sunt recrutați prin concursuri ce au ca scop realizarea eficientă a actului de justiție de către un personal de specialitate și conex cu un nivel ridicat de cunoștințe profesionale.

Selecția și angajarea acestor categorii profesionale este deosebit de riguroasă și supusă unor reguli speciale, în consecință ea neputând avea în vedere criteriul apartenenței la o anumită minoritate națională, această condiție fiind

---

<sup>6</sup> A se vedea *Decizia nr. 1/1994 privind liberul acces la justiție al persoanelor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor lor legitime*.

<sup>7</sup> A se vedea, în acest sens, *Decizia nr. 86/2003 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 din Legea nr. 543/2002 privind grațierea unor pedepse și înlăturarea unor măsuri și sancțiuni*.

discriminatorie și imposibil de avut în vedere prin raportare la întregul mecanism de formare și instruire permanentă pe întregul parcurs profesional.

"*Dreptul de reprezentare la guvernarea țării*", precizat la subpunctul 1 al punctului III din *Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia din decembrie 1918* nu poate fi înțeles în sensul dat de prevederile art. 6 din propunerea legislativă: angajarea personalului ministerelor și serviciilor publice deconcentrate "*proporțional cu numărul persoanelor care aparțin minorităților naționale*".

Apartenența la o minoritate națională nu poate fi considerată un criteriu pentru intrarea în corpul funcționarilor publici (calitate deținută de majoritatea angajaților unui minister), astfel cum sunt "*meritele profesionale și competența*", prevăzute de art. 57 alin. (3) din *Legea nr.188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare*. Același alineat prevede, ca principiu al concursului pentru intrarea în corpul funcționarilor publici egalitatea accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean care îndeplinește condițiile legale. Acest principiu este în concordanță cu prevederile art. 16 alin. (3) teza a II-a din *Constituție*, care prevede că "*Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități [publice, civile sau militare]*".

Trebuie menționat și faptul că unul dintre principiile care stau la baza exercitării funcției publice este *principiul subordonării ierarhice*, ceea ce face ca apartenența funcționarului public la majoritate sau la o anumită minoritate națională să nu aibă relevanță juridică (în ceea ce privește îndeplinirea atribuțiilor acestuia).

Tot cu privire la art. 6 al inițiativei legislative, precizăm faptul că *Legea nr. 1/2011* reglementează învățământul pentru persoanele aparținând minorităților naționale în Secțiunea a 12-a (art. 45-47).

În România, învățământul este serviciu de interes public și se desfășoară, în condițiile legii speciale, în limba română, precum și în limbile minorităților naționale și în limbi de circulație internațională. În fiecare localitate se organizează și funcționează unități de învățământ sau formațiuni de studiu cu limba de predare română și/sau, după caz, cu predare în limbile minorităților naționale, ori se asigură școlarizarea fiecărui elev în limba sa maternă în cea mai apropiată localitate în care este posibil.

Conform prevederilor art. 95 alin. (4) din *Legea nr. 1/2011*, "*În structura inspectoratelor școlare din județele cu învățământ și în limbile minorităților naționale sunt cuprinși și inspectorii școlari pentru acest tip de învățământ. Acești inspectorii școlari sunt numiți respectând procedurile prezentei legi, cu consultarea grupului parlamentar al minorităților naționale*".



De asemenea, conform prevederilor art. 97 alin. (1) din aceeași lege, *”Directorul exercită conducerea executivă a unității de învățământ. În cazul unităților de învățământ cu predare integrală în limbile minorităților naționale, directorul are obligația cunoașterii limbii respective. În cazul unităților de învățământ cu secții de predare în limbile minorităților naționale, unul dintre directori are obligația cunoașterii limbii respective. În aceste cazuri, numirea directorului se face cu consultarea organizației care reprezintă minoritatea respectivă în Parlamentul României sau, dacă minoritatea nu are reprezentare parlamentară, cu consultarea Grupului parlamentar al minorităților naționale”*.

Totodată, prevederile art. 135 din lege stipulează următoarele:

*”(1) Învățământul superior pentru minoritățile naționale se realizează:*

*a) în instituții de învățământ superior în cadrul cărora funcționează facultăți/linii/programe de studii cu predare în limba maternă;*

*b) în instituții de învățământ superior multiculturale și multilingve; în acest caz, se constituie secții/linii cu predare în limbile minorităților naționale;*

*c) în cadrul instituțiilor de învățământ superior pot fi organizate grupe, secții sau linii de predare în limbile minorităților naționale, în condițiile legii.*

*(2) Linia de studiu din cadrul universității multilingve și multiculturale se organizează în departamente. Cadrele universitare aparținând liniei de studiu adoptă și elaborează un regulament de funcționare propriu, care stabilește procedurile de alegere și alte aspecte specifice structurilor organizatorice ale liniei de studiu respective în concordanță cu Carta universitară, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi.*

*(3) Secția de studiu este o formă de organizare a învățământului universitar într-o limbă a minorităților naționale, care poate fi instituționalizată, atât la nivelul universității, cât și în cadrul unei facultăți, prin departamentul secției, care are în componență programele de studiu și structurile organizatorice aferente. Secțiile beneficiază de autonomie universitară în organizarea activităților didactice.*

*(4) În învățământul universitar pentru minoritățile naționale, se asigură pregătirea în ciclul I de studii universitare - licență, în ciclul II de studii universitare - master și în ciclul III de studii universitare - doctorat, precum și în învățământul postuniversitar, în limba maternă.*

*(5) Finanțarea de bază se calculează după un coeficient mărit pentru studenții care urmează cursurile în limba unei minorități naționale”*.

Mai mult, art. 161 statuează că *”Doctoratul se poate desfășura în limba română, în limba minorităților naționale sau într-o limbă de circulație internațională, conform contractului de studii doctorale încheiat între IOSUD, conducătorul de doctorat și studentul-doctorand”*.

De asemenea, art. 207 alin. (5) lit. d) prevede că *"în universitățile multilingve și multiculturale, cel puțin unul dintre prodecani se numește la propunerea cadrelor didactice aparținând minorității naționale din departamentul secției sau liniei de predare într-o limbă a minorităților naționale, potrivit regulamentului liniei de studiu conform art. 135 alin. (2), cu excepția cazului în care decanul provine de la secția sau linia de studiu cu predare în limba minorității naționale respective. Cadrele didactice aparținând secției sau liniei de predare trebuie să propună cel puțin 3 candidați"*.

Totodată, art. 211 stipulează, la alin. (2), următoarele: *"Rectorul confirmat de ministrul educației naționale, pe baza consultării senatului universitar, își numește prorectorii. În universitățile multilingve și multiculturale cel puțin unul dintre prorectori este numit de către rector la propunerea cadrelor didactice aparținând minorităților naționale din departamentul secției sau liniei de predare într-o limbă a minorităților naționale, cu excepția cazului în care rectorul provine de la secția sau linia de studiu cu predare în limba minorității naționale respective. Cadrele didactice aparținând secției sau liniei de predare trebuie să propună cel puțin 3 candidați"*.

Conform celor menționate, considerăm că prin reglementările *Legii nr.1/2011* sunt respectate drepturile la identitate ale persoanelor aparținând minorităților naționale prevăzute de art. 6 din *Constituție*.

7. Potrivit art. 7 al inițiativei legislative, *"modul de administrare autonomă al învățământului și al culturii minorităților naționale istorice se reglementează prin Legea privind statutul minorităților naționale din România"*.

Din perspectiva instrumentelor juridice internaționale incidente în materie, menționăm că niciunul dintre acestea nu se referă, *in terminis*, la dreptul minorităților naționale la autonomie culturală.

Astfel, spre exemplu, *Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale* prevede, la art. 5 pct. 1, că *"Părțile se angajează să promoveze condițiile de natură să permită persoanelor aparținând minorităților naționale să-și mențină și să-și dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității lor, respectiv religia, limba, tradițiile și patrimoniul lor cultural"*.

De asemenea, nici *Constituția* nu cuprinde referiri la conceptul de *"autonomie culturală a minorităților naționale"*.

Pentru asanarea viciului de neconstituționalitate se impunea utilizarea în cuprinsul propunerii a unui alt concept mai puțin controversat, care să aibă suport constituțional, nu doar din punct de vedere terminologic, ci mai ales din perspectiva conținutului și a sferei sale de aplicare. De asemenea, era necesar ca definiția acestui nou concept să se facă prin raportare la persoanele aparținând

minorităților naționale, în condițiile în care, după cum am arătat, nici instrumentele juridice internaționale în materie și nici Constituția nu recunosc drepturi colective minorităților naționale, acestea nefiind, deci, subiecte de drept (titulare de drepturi și obligații).

8. Prevederile art. 8 din inițiativa legislativă nu respectă exigențele de claritate a normei juridice, conceptele de "*regiuni de dezvoltare separate*" și "*statut de autonomie specială*", nefiind definite în cuprinsul inițiativei legislative.

Prin "*regiune de dezvoltare separată cu statut de autonomie specială*" se poate înțelege că se dorește o autonomie administrativ-teritorială a respectivelor județe. Prin urmare, considerăm că măsurile preconizate nu țin seama de dispozițiile plasate chiar în debutul *Legii fundamentale*, potrivit cărora "*România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil*" (art. 1 alin. (1)). Legiuitorul constituant a stabilit că România nu este doar un stat unitar, ci și indivizibil, în sensul că el nu poate fi segmentat, nu poate face obiectul unei divizări, totale sau parțiale, cu regimuri juridice diferite.

Referitor la organizarea administrativ-teritorială, potrivit art. 3 alin. (3) din *Constituție*, teritoriul statului român este organizat în comune, orașe, județe. Rezultă, de aici, că acestea sunt singurele unități administrativ-teritoriale recunoscute de *Legea fundamentală*. Organizarea lor nu are la bază criteriile de naționalitate, de origine etnică sau religioasă, întrucât România este, conform art. 4 alin. (2) din *Constituție* "*patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială*".

Totodată, art. 8 din inițiativa legislativă prevede dreptul unor consilii județene de a "*solicita înființarea prin lege a unor regiuni de dezvoltare separate, iar aceste noi regiuni pot obține, prin lege, un statut de autonomie specială*".

Este important de precizat faptul că *Regulamentul (CE) nr. 1059/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 mai 2003 privind instituirea unui nomenclator comun al unităților teritoriale de statistică (NUTS)* recunoaște competența exclusivă a statului membru în domeniul organizării administrative a propriului teritoriu.

Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale prevăzute în inițiativa legislativă rezultă din interpretarea dată de inițiatorii acesteia unor puncte din *Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918*. Printre aceste drepturi se regăsește și dreptul de a solicita înființarea unei "*regiuni de dezvoltare separată*", care să beneficieze de un "*statut de autonomie specială*". Deși dau propria interpretare "*principiilor fundamentale la alcătuirea*

*noului Stat Român*” enumerate în cuprinsul punctului III al Rezoluțiunii, inițiatorii propunerii legislative par să ignore că documentul istoric proclamă unirea, nu separarea unor părți ale statului care avea să fie cunoscut ca România Mare.

Având în vedere cele menționate și ținând cont de faptul că valorile supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și a idealurilor Revoluției din decembrie 1989 sunt transpuse la nivel legislativ și la nivelul întregii societăți, considerăm că prezenta inițiativă legislativă, scoasă din contextul istoric, social și cultural, ridică reale probleme de constituționalitate.

9. Dinstinct de cele mai sus învederate, semnalăm faptul că două inițiative legislative prin care se preconiza reglementarea Statutului de autonomie al Ținutului Secuiesc (Plx. 87/2004 și Plx. 295/2005) s-au aflat în dezbaterile Camerelor Parlamentului, fiind respinse definitiv la 29.06.2004, respectiv la 25.09.2012.

Cu acel prilej, în comisiile de specialitate și în plen, s-a învederat neconstituționalitatea flagrantă a soluțiilor normative preconizate, întrucât se urmărește *”crearea unei entități statale distincte, paralelă cu statul național român”*, având ca fundament *”autonomia teritorială pe criterii etnice”*.

### **III. Punctul de vedere al Guvernului**

Având în vedere considerentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

  
**Viorica DĂNCILĂ**

  
**PRIM-MINISTRU**

Domnului deputat **Liviu Nicolae DRAGNEA**

Președintele Camerei Deputaților